

การอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ. ศ.๒๕๕๑

เอกสารความรู้ สดร.

ลำดับที่ ๘ / ปีงบประมาณ ๒๕๕๕

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

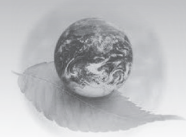
การอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๕๑

เอกสารความรู้ สดร.
ลำดับที่ ๘ / ปีงบประมาณ ๒๕๕๕
สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

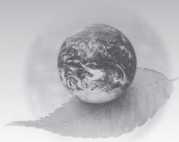

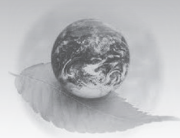
คำนำ

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำ “เอกสารความรู้ สตร.” ฉบับที่ ๘/ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ เรื่อง “การอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑” โดย น.ส.นุชนารถ ประทีปธีรานันต์ นิตกร ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวินัย ส่งเสริมสมรรถภาพข้าราชการและคุ้มครองจรรยาบรรณ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อตอบสนองกระบวนการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

เอกสารความรู้ สตร. ฉบับนี้ นำลงเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสถาบันดำรงราชานุภาพ (www.stabundamrong.go.th) ด้วย

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
สิงหาคม ๒๕๕๕

การอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. ๒๕๕๑

นุชนาถ ประทีปธีรานันต์^๑

หลักการ

การอุทธรณ์เป็นระบบการควบคุมภายในที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ความมุ่งหมายของการอุทธรณ์ เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชน เพื่อให้ฝ่ายปกครองควบคุมตนเอง อีกครั้งหนึ่งก่อนที่เรื่องเหล่านั้นจะ

ออกไปสู่องค์กรภายนอก เพื่อความรอบคอบโดยบุคคลหรือองค์กรที่มีสถานะสูงกว่าเข้ามาตรวจสอบอีกครั้ง และเพื่อลดภาระคดีของศาล

การพิจารณาเรื่องอุทธรณ์ในระบบกฎหมายไทย อาจแยกเป็น

(๑) การอุทธรณ์ตามกฎหมายเฉพาะ หมายถึง ระบบการอุทธรณ์ตามที่พระราชบัญญัติแต่ละฉบับได้กำหนดเงื่อนไขในการอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัตินั้น ๆ เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๘

^๑นิติกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวินัย ส่งเสริมสมรรถภาพข้าราชการและคุ้มครองจริยธรรม กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๓ บัญญัติว่า “วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม หรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย”

การอุทธรณ์ตามกฎหมายเฉพาะ จึงเป็นขั้นตอนการดำเนินการที่คู่กรณีที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมายนั้น ๆ ก่อนที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล หากไม่อุทธรณ์ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดก็อาจจะหมดสิทธิที่จะดำเนินคดีในศาลต่อไป การอุทธรณ์ตามกฎหมายเฉพาะโดยหลัก

ทั่วไปแล้วกรณีใดที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ก็ย่อมเป็นไปตามกฎหมายนั้น ๆ กรณีที่กฎหมายเฉพาะมิได้บัญญัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้ กรณีนี้ย่อมนำหลักทั่วไปตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองใช้บังคับ

(๒) การอุทธรณ์ตามกฎหมายกลาง หมายถึง การอุทธรณ์ตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณี que คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองเป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้น โดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว”

กล่าวคือ คำสั่งทางปกครองที่ไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์ก่อนนำคดีไปฟ้องศาลปกครองได้แก่ คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีกับคำสั่งทางปกครองของบรรดาคณะกรรมการต่าง ๆ เนื่องจากคำสั่ง

ทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรี ความมุ่งหมายของการอุทธรณ์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในสถานะที่สูงกว่าผู้ออกคำสั่งทางปกครองได้มีโอกาสพิจารณาทบทวนคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยเจ้าหน้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตนอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น รัฐมนตรีเป็นเจ้าหน้าที่สูงสุดในกระทรวงนั้น ๆ แล้ว การอุทธรณ์คำสั่งโดยรัฐมนตรีไม่อาจบรรลุมุ่งหมายของการอุทธรณ์ได้ ด้วยเหตุนี้จึงได้บัญญัติให้คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยรัฐมนตรีไม่ต้องอุทธรณ์แต่อย่างใด ส่วนคำสั่งทางปกครองของบรรดาคณะกรรมการต่าง ๆ ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ถ้าจะอุทธรณ์จะต้องอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่ปัจจุบันมาตรา ๔๘ ถูกยกเลิกตามมาตรา ๘๗ ของกฎหมายฉบับเดียวกัน ซึ่งมาตรา ๘๗ กำหนดว่า เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๔๘ ให้เป็นอันยกเลิก เป็นเหตุให้คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะกรรมการทั้งหลายถ้ากฎหมายเฉพาะไม่ได้บัญญัติไว้ให้อุทธรณ์สามารถนำคดีไปฟ้องศาลปกครองได้ทันที

แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงการอุทธรณ์ตามกฎหมายเฉพาะ ตามกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบ

ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑ บัญญัติให้คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม หรือเรียกโดยย่อว่า ก.พ.ค.มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ รวมทั้งแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่ ก.พ.ค.กำหนด เป็นกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ด้วย ดังนั้นผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ ได้แก่ ก.พ.ค.และกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์

ก.พ.ค.ประกอบด้วยกรรมการ ๗ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว^๒ ซึ่ง ก.พ.ค.เป็นองค์กรกึ่งตุลาการที่วินิจฉัยข้อพิพาทโดยเฉพาะเรื่องอุทธรณ์ เมื่อ ก.พ.ค.พิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดโดยไม่ต้องฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นก่อน เนื่องจากคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.เป็นคำสั่งทางตุลาการ^๓

ความหมายของการอุทธรณ์

การอุทธรณ์ หมายถึง การที่ผู้ถูกสั่งลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนด ร้องขอความเป็นธรรมจากองค์กรผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ยกเรื่องของตนขึ้นพิจารณาใหม่เพื่อให้เป็นไปในทางที่เป็นคุณแก่ตน^๔

^๒พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๙.

^๓ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศาสนต์. (๒๕๔๐). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. หน้า ๑๑๔ - ๑๑๕.

^๔สำนักงาน ก.พ.(๒๕๕๔) รายงานการติดตามการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์และคำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค.หน้า ๒๒.

ผู้มีสิทธิอุทธรณ์

ข้าราชการมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค.ได้ในกรณีดังต่อไปนี้^๕

๑) ผู้ถูกลงโทษทางวินัย ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก

๒) ถูกสั่งให้ออกจากราชการด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(๑) เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ (มาตรา ๑๑๐ (๑))

(๒) เป็นผู้ขาดคุณสมบัติทั่วไปหรือมีลักษณะต้องห้าม (มาตรา ๑๑๐ (๓)) ดังนี้

- ไม่มีสัญชาติไทย
- ไม่เต็มใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

- เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งพัก

ราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- เป็นบุคคลล้มละลาย
- เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดย

คำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำความผิด

ทางอาญา เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้

กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๓) เป็นผู้ไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในระดับอันเป็นที่พอใจของทางราชการ (มาตรา ๑๑๐ (๕))

^๕พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๑๑๔.

(๔) เป็นผู้หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ (มาตรา ๑๑๐ (๖))

(๕) เป็นผู้ถูกสอบสวนว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๙๓ และผลการสอบสวนไม่ได้ความแน่ชัดพอที่จะฟังลงโทษ ตามมาตรา ๙๗ วรรคหนึ่ง แต่มีมลทินหรือมีวามองในกรณีที่ถูกสอบสวน ถ้าให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ (มาตรา ๑๑๐ (๗))

(๖) เป็นผู้ต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือต้องรับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก (มาตรา ๑๑๐ (๘))

๑) วิธีการอุทธรณ์

ก. การยื่นอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.พ.ค.โดยใช้คำสุภาพและมีสาระสำคัญ ดังนี้^๖

(๑) ชื่อ ตำแหน่ง สังกัด และที่อยู่สำหรับการติดต่อเกี่ยวกับการอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์

(๒) คำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ และวันที่รับทราบคำสั่ง

(๓) ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ผู้อุทธรณ์ยกขึ้นเป็นข้อคัดค้านคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์

(๔) คำขอของผู้อุทธรณ์

^๖กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๗.

(๕) ลายมือชื่อของผู้อุทธรณ์

ในกรณีที่ข้าราชการโอนสังกัด ซึ่งข้าราชการผู้นั้นถูกสั่งลงโทษทางวินัยอยู่ก่อนวันโอนมาบรรจุ และผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการที่โอนมาแต่ยังไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายดังกล่าว ก็ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ แต่ถ้าผู้นั้นได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นหรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการที่โอนมาไว้แล้ว และในวันที่ผู้นั้นได้โอนมาบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ยังไม่แล้วเสร็จก็ให้ส่งเรื่องให้ ก.พ.ค.เป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์^๗

ข. การอุทธรณ์แทนผู้มีสิทธิอุทธรณ์ มี ๒ กรณี คือ

๑) กรณีที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค.ถึงแก่ความตายก่อนที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ ทายาทผู้มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอดของผู้มีสิทธิอุทธรณ์มีสิทธิอุทธรณ์แทนได้ หากมีทายาทหลายคน หรือทายาทเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ และทายาทเหล่านั้นประสงค์จะอุทธรณ์แทน ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความสามารถมาเทียบเพื่อการใช้บังคับแล้ว แต่กรณีโดยอนุโลม^๘

^๗พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๑๑๙.

^๘กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๓

๑๒ การอุทธรณ์ตามกฎหมาย

๒) กรณีที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. มอบหมายให้ทนายความหรือบุคคลอื่นซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วทำการอุทธรณ์แทน เพราะมีเหตุจำเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้^๙

(๑) เจ็บป่วยจนไม่สามารถอุทธรณ์ด้วยตนเองได้

(๒) อยู่ในต่างประเทศ และคาดหมายได้ว่าไม่อาจอุทธรณ์ด้วยตนเองได้ทันเวลาที่กำหนด

(๓) มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ ก.พ.ค. หรือองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นสมควร

การยื่นอุทธรณ์ทำได้ ๒ วิธี คือ^{๑๐}

(๑) ยื่นต่อพนักงานผู้รับอุทธรณ์ที่สำนักงาน ก.พ.

(๒) ส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ลงทะเบียน โดยถือวันที่ทำการไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซองหนังสืออุทธรณ์เป็นวันยื่นหนังสืออุทธรณ์

๒) อายุความในการใช้สิทธิอุทธรณ์

การอุทธรณ์ต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้^{๑๑}

(๑) สำหรับผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการต้องอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ ซึ่งโดยปกติถือว่าวันทราบคำสั่งคือวันที่ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่ง ในกรณีที่ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งลงโทษหรือ

^๙กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๔

^{๑๐}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๓๐

^{๑๑}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๙ ข้อ ๓๑ และ ข้อ ๓๕.

คำสั่งให้ออกจากราชการ และมีการแจ้งคำสั่งลงโทษหรือคำสั่งให้ออกจากราชการให้ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการทราบ พร้อมกับมอบสำเนาคำสั่งแล้วทำบันทึกลงวัน เดือน ปี เวลา และสถานที่ที่แจ้ง และลงลายมือชื่อผู้แจ้ง พร้อมทั้งพยานรู้เห็นไว้เป็นหลักฐานแล้ว ให้ถือว่าวันที่แจ้งนั้นเป็นวันรับทราบคำสั่ง และถ้าเป็นกรณีที่ไม่อาจแจ้งให้ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งได้โดยตรง และได้แจ้งเป็นหนังสือส่งสำเนาคำสั่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ณ ที่อยู่ของผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ โดยส่งสำเนาคำสั่งไปให้สองฉบับ เพื่อให้ผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเก็บไว้หนึ่งฉบับ ส่วนอีกหนึ่งฉบับให้ลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งแล้วส่งกลับคืนมาเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีนี้เมื่อล่วงพ้น ๓๐ วัน นับแต่วันที่ปรากฏในใบตอบรับว่าผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการได้รับเอกสารดังกล่าว หรือมีผู้รับแทนแล้ว แม้ยังไม่ได้รับสำเนาคำสั่งฉบับที่ลงลายมือชื่อและวัน เดือน ปีที่รับทราบคำสั่งกลับคืนมา ก็ให้ถือว่าผู้ถูกสั่งลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการได้รับทราบคำสั่งแล้ว

(๒) สำหรับการอุทธรณ์แทน อายุความมี ๒ กรณี คือ

(๒.๑) กรณีที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ถึงแก่ความตายโดยที่ยังมิได้

ยื่นอุทธรณ์ ทายาทของผู้มีสิทธิอุทธรณ์ต้องยื่นอุทธรณ์ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ หรือภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ถึงแก่ความตาย

(๒.๒) กรณีที่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ได้ยื่นอุทธรณ์ไว้แล้วได้ ถึงแก่ความตายก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ ทายาท ผู้จัดการมรดก ผู้รับสิทธิ ของผู้อุทธรณ์หรือผู้มีส่วนได้เสีย อาจมีคำขอเข้ามาหรือองค์คณะวินิจฉัยเรียก เข้ามาเนื่องจากคู่กรณีในอุทธรณ์มีคำขอ ในกรณีนี้ต้องยื่นคำขอเป็นหนังสือ ต่อองค์คณะวินิจฉัยภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้อุทธรณ์ถึงแก่ความตาย

สิทธิของผู้อุทธรณ์

กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑ ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้อุทธรณ์ไว้หลายกรณี ดังนี้

๑) มอบหมายให้ทนายความหรือบุคคลอื่น ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว เป็นผู้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดในกระบวนการอุทธรณ์แทนได้ แต่ต้อง แจ้งล่วงหน้าต่อ ก.พ.ค.เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อน โดยการมอบหมาย ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบ ถ้าไม่สามารถลงลายมือชื่อ ได้ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือหรือแกงไต โดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อย สองคน และมีหลักฐานแสดงตัวผู้ได้รับมอบหมายด้วย^{๑๒}

๒) นำทนายความหรือที่ปรึกษาเข้ามาฟังการพิจารณาในการชี้แจง หรือให้ถ้อยคำต่อองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์หรือต่อกรรมการเจ้าของสำนวน ได้^{๑๓}

๓) ขอตรวจดูหรือขอคัดสำเนาเอกสารหรือพยานหลักฐานที่คู่กรณี ในอุทธรณ์ยื่นต่อ ก.พ.ค.หรือที่ ก.พ.ค.ได้มา รวมทั้งสรุปเรื่อง เว้นแต่กรณีที่ มีกฎหมายคุ้มครองให้ไม่ต้องเปิดเผย หรือกรณีที่ ก.พ.ค.เห็นว่าจำเป็นต้อง

^{๑๒}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๕ วรรคหนึ่ง

^{๑๓}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๒๕ วรรคสอง

ไม่เปิดเผยเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินงานของรัฐ และกรณีที่เอกสารหรือพยานหลักฐานมีการกำหนดชั้นความลับไว้ หรือมีข้อความที่ไม่เหมาะสม หรือมีข้อความที่อาจเป็นการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลใดให้อยู่ในดุลพินิจของ ก.พ.ค.ที่จะไม่ให้ผู้อุทธรณ์ตรวจดู คัดสำเนา ขอสำเนารับรองถูกต้อง หรือไม่ส่งสำเนาให้ผู้อุทธรณ์ก็ได้^{๑๔}

๔) คัดค้านกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ ถ้ากรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้นั้นมีกรณีดังต่อไปนี้^{๑๕}

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ หรือการกระทำที่ผู้อุทธรณ์ถูกสั่งให้ออกจากราชการ

(๒) มีส่วนได้เสียในการกระทำผิดวินัยที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษ หรือการกระทำที่ผู้อุทธรณ์ถูกสั่งให้ออกจากราชการ

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้อุทธรณ์

(๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นหรือเคยเป็นผู้บังคับบัญชาผู้สั่งลงโทษ หรือสั่งให้ออกจากราชการ

(๕) เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย หรือการสั่งให้ออกจากราชการที่ผู้อุทธรณ์ถูกลงโทษหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ

(๖) มีความเกี่ยวพันทางเครือญาติหรือทางการสมรสกับบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) อันอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้อุทธรณ์

^{๑๔}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๑๕

^{๑๕}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๓๙

- วิธีการคัดค้านและการพิจารณาคำคัดค้านกรรมการ
วินิจฉัยอุทธรณ์

คำคัดค้านต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธาน ก.พ.ค. ภายใน ๗ วัน นับแต่วันรับทราบคำสั่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ โดยต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในคำคัดค้านด้วยว่าจะทำให้การพิจารณาอุทธรณ์ไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร ก่อนที่จะมีการพิจารณาอุทธรณ์ แต่อาจให้กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ที่ถูกคัดค้านทำคำชี้แจงประกอบการพิจารณาของประธาน ก.พ.ค.^{๑๖}

- ประธาน ก.พ.ค.จะต้องพิจารณาหนังสือคัดค้านกรรมการ
วินิจฉัยอุทธรณ์ดังนี้^{๑๗}

(๑) ในกรณีที่เห็นว่าไม่ได้เป็นไปตามคำคัดค้าน และมีเหตุผลสมควรที่จะให้ผู้ที่ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปให้ประธาน ก.พ.ค. นำเรื่องเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ ก.พ.ค. เพื่อพิจารณามีมติให้กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ถ้าที่ประชุมมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของกรรมการที่ไม่ถูกคัดค้านก็ให้กรรมการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ การลงมติดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนลับแล้วให้ถือเป็นที่สุด

(๒) ในกรณีที่เห็นว่าคำคัดค้านฟังขึ้น หรือมีเหตุผลเพียงพอที่จะฟังได้ว่า หากให้ผู้ที่ถูกคัดค้านปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจทำให้การพิจารณาไม่ได้ความจริง และความยุติธรรมให้มีคำสั่งให้ผู้ที่ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ในเรื่องนั้น แล้วแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบ

^{๑๖}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๓๙ วรรคสอง

^{๑๗}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๔๐ วรรคสอง

- กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ขอถอนตัวจากการพิจารณา
วินิจฉัยอุทธรณ์

ในกรณีที่กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ใดเห็นว่าตนมีกรณี
อาจถูกคัดค้านหรือเห็นว่ามีเหตุอื่นที่อาจจะมีกรกล่าวอ้างในภายหลังได้ว่า
ตนไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม ให้แจ้งประธาน ก.พ.ค.
และถอนตัวจากการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ โดยให้ประธาน ก.พ.ค.
แต่งตั้งกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ปฏิบัติหน้าที่แทนตามความจำเป็น หาก
ประธาน ก.พ.ค.เห็นว่าการให้กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ที่ขอถอนตัวปฏิบัติ
หน้าที่ต่อไป ให้นำเรื่องเสนอที่ประชุม
คณะกรรมการ ก.พ.ค. ถ้าที่ประชุมมีมติ
ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓
ของกรรมการที่ถูกคัดค้าน ก็ให้กรรมการ
ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไป การลงมติ
ดังกล่าวให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ
แล้วให้เป็นที่สุด^{๑๘}

ทั้งนี้ กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ที่ถูกคัดค้านต้องงดการปฏิบัติหน้าที่
ไว้ก่อนจนกว่าประธาน ก.พ.ค. จะได้มีการชี้ขาดในเรื่องคัดค้านนั้นแล้ว^{๑๙}
นอกจากนี้ การที่กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ที่ถูกสั่งให้งดการปฏิบัติหน้าที่
หรือกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ขอถอนตัวเพราะมีกรณีอื่นอาจถูกคัดค้าน
นั้น ย่อมไม่กระทบถึงการกระทำใด ๆ ที่ได้กระทำไปแล้ว แม้ว่าจะได้ดำเนินการ
หลังจากที่ได้มีการยื่นคำคัดค้านนั้น^{๒๐}

^{๑๘}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๔๑

^{๑๙}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง

^{๒๐}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๔๒

(๕) ยื่นคำขอให้องค์คณะวินิจฉัยมีคำสั่งให้ไต่สวนพยานหลักฐานไว้ทันที ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์เกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจะอ้างอิงในภายหน้า อาจจะสูญหายเสียก่อนที่จะมีการไต่สวน หรือเป็นการยากที่จะนำมาไต่สวน ในภายหลัง ซึ่งเมื่อองค์คณะวินิจฉัยได้รับคำขอแล้วให้มีคำสั่งเรียกผู้อุทธรณ์ และคู่กรณีในอุทธรณ์ หรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ แล้วให้สั่งคำขอตามที่เห็นสมควร^{๒๑}

(๖) ในวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ครั้งแรก หากผู้อุทธรณ์ประสงค์จะยื่นคำแถลงสรุปอุทธรณ์ของตนเป็นหนังสือ ให้ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือก่อนวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ หรืออย่างช้าที่สุดในระหว่างการนั่งพิจารณาอุทธรณ์ และมีสิทธินำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงที่ยื่นได้ แต่ทั้งนี้ผู้อุทธรณ์จะยกข้อเท็จจริงที่ไม่เคยยกขึ้นอ้างไว้แล้วได้ เว้นแต่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสำคัญในเรื่องที่อุทธรณ์ และสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุจำเป็นหรือพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้ไม่อาจเสนอต่อองค์คณะวินิจฉัยได้ก่อนหน้านั้น ซึ่งองค์คณะวินิจฉัยจะรับฟังข้อเท็จจริงนี้ได้ต่อเมื่อได้เปิดโอกาสให้คู่กรณีในอุทธรณ์แสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันหรือหักล้างแล้ว^{๒๒}

(๗) ในวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์จะไม่มาในวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ก็ได้ เว้นแต่องค์คณะวินิจฉัยจะออกคำสั่งเรียกให้มา^{๒๓}

(๘) การถอนอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิถอนอุทธรณ์ของตนได้ก่อน องค์คณะวินิจฉัยมีคำวินิจฉัยโดยทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้อุทธรณ์ แต่ถ้าผู้อุทธรณ์ถอนอุทธรณ์ด้วยวาจาต่อหน้าองค์คณะวินิจฉัยให้

^{๒๑}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๖๔

^{๒๒}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๗

^{๒๓}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๗ วรรคท้าย

องค์คณะวินิจฉัยบันทึกไว้และให้ผู้อุทธรณ์ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานให้
องค์คณะวินิจฉัยอนุญาต และสั่งจำหน่ายอุทธรณ์ออกจากสารบบ^{๒๔}

(๙) สิทธิภาคีไปฟ้องศาลปกครอง เมื่อ ก.พ.ค.ได้วินิจฉัยอุทธรณ์
แล้ว หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.ผู้อุทธรณ์มีสิทธิฟ้อง
คดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบ
คำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.^{๒๕}

ขั้นตอนการสั่งรับหรือไม่รับอุทธรณ์ไว้พิจารณา

ก. ขั้นตอนพิจารณาการรับหรือไม่รับอุทธรณ์

๑) กรรมการเจ้าของสำนวน อาจกำหนดประเด็นให้นิติกรผู้รับ
ผิดชอบสำนวนวิเคราะห์และพิจารณาทำความเข้าใจเสนอองค์คณะวินิจฉัย
เพื่อพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับอุทธรณ์ไว้พิจารณา ดังนี้^{๒๖}

(๑) ถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่มีการดำเนินการโดยถูกต้อง
ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเป็นอุทธรณ์ที่รับไว้พิจารณาได้ ให้องค์คณะ
วินิจฉัยมีคำสั่งรับอุทธรณ์ไว้พิจารณา

(๒) ถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ยังไม่ชัดเจนหรือที่ยังมีการ
ดำเนินการโดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่
กำหนดให้มีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์ดำเนินการแก้ไข
เพิ่มเติมภายในระยะเวลา ๗ วัน หากไม่มีการ
แก้ไขเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เสนอ
องค์คณะวินิจฉัยเพื่อพิจารณามีคำสั่งวินิจฉัย

^{๒๔}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๔

^{๒๕}พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง

^{๒๖}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๔๘ และข้อ ๔๙

(๓) ถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ห้ามรับไว้พิจารณา ให้เสนอองค์คณะวินิจฉัยเพื่อพิจารณามีคำวินิจฉัย ซึ่งอุทธรณ์ที่ห้ามรับไว้พิจารณามีดังนี้

- เป็นเรื่องที่ไม่อาจอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค.ได้ตามมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑
- ผู้อุทธรณ์มิใช่เป็นผู้มีสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑
- เป็นอุทธรณ์ที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด
- เป็นเรื่องที่ได้เคยมีการอุทธรณ์และได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

ข. การพิจารณาขององค์คณะวินิจฉัย

เมื่อองค์คณะวินิจฉัยได้รับความเห็นตามข้อ (๒) และ (๓) ให้องค์คณะวินิจฉัยพิจารณามีคำวินิจฉัย ดังนี้^{๒๗}

(๑) ในกรณีที่ ก.พ.ค.เป็นองค์คณะวินิจฉัย ถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ห้ามรับไว้พิจารณาก็ให้มีคำวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ไว้พิจารณา และสั่งจำหน่ายอุทธรณ์นั้นออกจากสารบบหรือถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่รับไว้พิจารณาได้ ให้สั่งรับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณา และให้กรรมการ ก.พ.ค.เจ้าของสำนวนดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นองค์คณะวินิจฉัย ถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่ห้ามรับไว้พิจารณา ให้มีคำวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาและเสนอ ก.พ.ค.พิจารณาวินิจฉัย เมื่อ ก.พ.ค.วินิจฉัย

^{๒๗}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยกรอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๐

แล้วให้จำหน่ายอุทธรณ์นั้นออกจากสารบบ หรือถ้าเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่รับไว้พิจารณาได้ให้ส่งรับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณา และให้กรรมการเจ้าของสำนวนดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

ขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริง

ก. การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำอุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ คำคัดค้าน คำแก้คำอุทธรณ์ และคำแก้คำอุทธรณ์เพิ่มเติม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) คำอุทธรณ์ เมื่อกรรมการเจ้าของสำนวนเห็นว่าเป็นอุทธรณ์ที่สมบูรณ์ครบถ้วนแล้ว ให้มีคำสั่งให้คู่กรณีในอุทธรณ์ทำคำแก้อุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง^{๒๘}

๒) คำแก้อุทธรณ์ คู่กรณีในอุทธรณ์ต้องทำคำแก้อุทธรณ์โดยชัดแจ้งว่าปฏิเสธหรือยอมรับข้อกล่าวหาที่ปรากฏในหนังสืออุทธรณ์ และคำขอท้ายอุทธรณ์ พร้อมส่งพยานหลักฐาน

ตามที่กรรมการเจ้าของสำนวนกำหนด โดยจัดทำสำเนาคำแก้อุทธรณ์และสำเนาพยานหลักฐานหรือตามจำนวนที่กรรมการเจ้าของสำนวนกำหนดยื่นมาพร้อมกับคำแก้อุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาหนังสืออุทธรณ์^{๒๙} และหากในอุทธรณ์มิได้จัดทำคำแก้ พร้อมทั้งพยานหลักฐานยื่นต่อกรรมการเจ้าของสำนวนภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าคู่กรณีในอุทธรณ์ยอมรับข้อเท็จจริงตามข้ออุทธรณ์

^{๒๘}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๑

^{๒๙}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๒

และให้กรรมการเจ้าของสำนวนพิจารณาดำเนินการตามที่ได้เห็นเป็นการยุติธรรม เว้นแต่ได้แสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถยื่นคำแก้อุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกิน ๗ วัน^{๓๐}

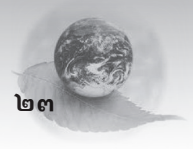
๓) คำคัดค้านคำแก้อุทธรณ์ เมื่อมีการยื่นคำแก้อุทธรณ์แล้ว ให้กรรมการเจ้าของสำนวนส่งสำเนาคำแก้อุทธรณ์พร้อมทั้งสำเนาทะเบียนหลักฐานไปยังผู้อุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ประสงค์จะคัดค้านคำแก้อุทธรณ์ ให้ทำคำคัดค้านแก้อุทธรณ์ยื่นต่อกรรมการเจ้าของสำนวนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำแก้อุทธรณ์ หากผู้อุทธรณ์ไม่ประสงค์จะทำคัดค้านคำแก้อุทธรณ์ แต่ประสงค์จะให้พิจารณาอุทธรณ์ต่อไป ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำแก้อุทธรณ์ ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่ดำเนินการดังกล่าวให้กรรมการเจ้าของสำนวนส่งจำหน่ายอุทธรณ์ออกจากสารบบได้^{๓๑}

๔) คำแก้อุทธรณ์เพิ่มเติม ให้กรรมการเจ้าของสำนวนส่งสำเนาคำคัดค้านคำแก้อุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ให้คู่กรณีในอุทธรณ์เพื่อยื่นคำแก้อุทธรณ์เพิ่มเติมตามจำนวนที่กำหนดภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำคัดค้านคำแก้อุทธรณ์หรือภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หรือเมื่อคู่กรณีในอุทธรณ์ยื่นคำแก้อุทธรณ์เพิ่มเติม และกรรมการเจ้าของสำนวนเห็นว่าเรื่องอุทธรณ์มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาหรือมีคำวินิจฉัยชี้ขาดได้แล้ว ให้จัดทำบันทึกสรุปสำนวนพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องทั้งหมดเสนอองค์คณะวินิจฉัยเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป^{๓๒}

^{๓๐}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๔

^{๓๑}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๕

^{๓๒}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๗

ข. การแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่น^{๓๓}

(๑) เรียกผู้อุทธรณ์ คู่กรณีในอุทธรณ์มาให้ถ้อยคำหรือจัดส่งพยานหลักฐาน

(๒) เรียกหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐมาให้ความเห็นหรือส่งผู้แทนมาชี้แจง

(๓) ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

(๔) เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ และส่งพยานหลักฐาน

(๕) มีคำสั่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษา ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์เรื่องใดเกี่ยวกับอุทธรณ์อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยข้อกฎหมาย แล้วให้ทำรายงานหรือให้ถ้อยคำต่อองค์คณะวินิจฉัย รายงานหรือบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญให้ส่งสำเนาให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง และต้องแจ้งกำหนดการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริง

(๖) ออกไปตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

การรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่งกรรมการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะวินิจฉัยมีดุลพินิจที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้รับมาตามกระบวนการพิจารณาโดยไม่จำกัดเฉพาะที่เสนอโดยคู่กรณี แต่ต้องเป็นพยานหลักฐาน

^{๓๓}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๕๙ ข้อ ๖๒ และ ข้อ ๖๓

ที่คู่กรณีผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสขอตรวจดู ทราบ และแสดงพยานหลักฐาน เพื่อยืนยันหรือหักล้าง กรณีที่พยานหลักฐานเป็นข้อมูลที่บันทึกด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ การบันทึกและการ ประมวลผลนั้นต้องเป็นไปโดยถูกต้องและมีคำรับรองของบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการนั้น^{๓๔}

- การกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง

เมื่อองค์คณะวินิจฉัยได้รับสำนวนจากกรรมการเจ้าของสำนวน แล้ว หากเห็นว่าไม่มีกรณีที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้มีคำสั่ง กำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น โดยแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน บรรดาคำอุทธรณ์เพิ่มเติม คำแก้อุทธรณ์ คำคัดค้านคำแก้อุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์เพิ่มเติม รวมทั้งพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่ยื่นหลังวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง ไม่ให้รับไว้เป็นส่วนหนึ่งของ อุทธรณ์และไม่ต้องส่งสำเนาให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง^{๓๕}

- การส่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาที่ผิดกฎ ก.พ.ค.

ในกรณีที่มิได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด ในกฎ ก.พ.ค.ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาในการเสนอเรื่องอุทธรณ์ และตรวจอุทธรณ์ การแสวงหาข้อเท็จจริง การสรุปสำนวน การรับฟัง พยานหลักฐาน หรือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างอื่นก่อนมีคำวินิจฉัย เมื่อองค์คณะวินิจฉัยเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีฝ่ายที่เสียหายเนื่องจากการที่มิได้ปฏิบัติเช่นว่านั้นมีคำขอก่อนมีคำสั่งหรือคำวินิจฉัย แต่ต้องไม่เกิน

^{๓๔}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๒ และข้อ ๗๔

^{๓๕}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๖๙

๘ วัน นับแต่วันที่ทราบถึงเหตุดังกล่าว หรือมิได้ให้สัตยาบันแก่การนั้น องค์คณะวินิจฉัยมีอำนาจสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาที่ผิดกฎหมาย ก.พ.ค. นั้น เสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งแก้ไข หรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรได้^{๓๖}

ขั้นตอนการนั่งพิจารณาอุทธรณ์

๑) ให้องค์คณะวินิจฉัยจัดให้มีการนั่งพิจารณาอุทธรณ์อย่างน้อย ๑ ครั้ง เพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสมาแถลงด้วยวาจาต่อหน้า ซึ่งจะต้องแจ้งกำหนดวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ครั้งแรกให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน เว้นแต่กรณีที่มีคำสั่งวินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์และให้จำหน่ายอุทธรณ์ออกจากสารบบความ ไม่ต้องมีการนั่งพิจารณาอุทธรณ์นั้น^{๓๗}

๒) ในวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ครั้งแรก หากคู่กรณีประสงค์จะยื่นคำแถลงสรุปอุทธรณ์หรือคำแก้อุทธรณ์ของตนเป็นหนังสือ ให้ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือก่อนวันนั่งพิจารณาอุทธรณ์ หรืออย่างช้าสุดในระหว่างการนั่งพิจารณาอุทธรณ์ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดไม่ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือ แต่มาอยู่ในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก คู่กรณีฝ่ายนั้นจะแถลงด้วยวาจาได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากองค์คณะวินิจฉัย หรือองค์คณะวินิจฉัยสั่งให้แถลง^{๓๘}

^{๓๖} กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗

^{๓๗} กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๖

^{๓๘} กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๗ และข้อ ๗๘

๓) ในการนั่งพิจารณาอุทธรณ์ ให้องค์คณะวินิจฉัยเป็นผู้ซักถาม คู่กรณีและพยาน^{๓๙}

๔) นิติกรผู้แถลงคดี (ถ้ามี) ต้องเสนอความเห็นและชี้แจงด้วยวาจา ต่อองค์คณะวินิจฉัยในวันนั่งพิจารณาคดีนั้น รวมทั้งมีสิทธิอยู่ร่วมในการ พิจารณาและในการประชุมปรึกษาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องนั้นได้ แต่ไม่มีสิทธิ ออกเสียงในการวินิจฉัยเรื่องนั้น^{๔๐}

ขั้นตอนการทำคำวินิจฉัยและคำสั่ง

๑) นัดประชุมเพื่อพิจารณาวินิจฉัย^{๔๑}

๒) มีคำวินิจฉัย ซึ่งคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้^{๔๒}

(๑) ชื่อผู้อุทธรณ์

(๒) ชื่อคู่กรณีในอุทธรณ์

(๓) สรุปอุทธรณ์และคำขอของผู้อุทธรณ์

(๔) สรุปคำแก้อุทธรณ์

(๕) ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย

(๖) คำวินิจฉัยแต่ละประเด็นพร้อมทั้งเหตุผล

(๗) สรุปคำวินิจฉัยที่กำหนดให้คู่กรณีปฏิบัติหรือดำเนินการต่อไป

๓) การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ มีคำวินิจฉัยดังนี้^{๔๓}

^{๓๙}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๗๙

^{๔๐}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๘๑

^{๔๑}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๘๔

^{๔๒}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๘๕

^{๔๓}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๘๖

(๑) ยกอุทธรณ์ในกรณี que เห็นว่าการสั่งลงโทษหรือสั่งให้ออกจาก
ราชการดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและเหมาะสมแก่กรณีแล้ว

(๒) ให้แก้ไขหรือยกเลิกคำสั่งลงโทษหรือคำสั่งให้ออกจาก
ราชการ ในกรณีที่เห็นว่าการสั่งลงโทษหรือสั่งให้ออกจากราชการดำเนินการ
ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้มีคำวินิจฉัยให้ยกเลิกคำสั่ง และให้ผู้บังคับบัญชา
ดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้อง

- ลดโทษ ในกรณีที่
เห็นว่าผู้อุทธรณ์ควรได้รับโทษเบาลง
แต่ถ้าเห็นว่าผู้อุทธรณ์กระทำความผิด
วินัยอย่างร้ายแรง จะลดโทษต่ำกว่า
ปลดออกไม่ได้

- ยกโทษ ในกรณีที่
เห็นว่าการกระทำของผู้อุทธรณ์ไม่
เป็นความผิดทางวินัย หรือพยานหลักฐานยังฟังไม่ได้ว่าผู้อุทธรณ์กระทำ
ผิดวินัย

- ให้กลับเข้ารับราชการ ในกรณีที่เห็นว่ายังไม่มีเหตุที่จะให้
ผู้อุทธรณ์ออกจากราชการ

- เพิ่มโทษไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่ได้รับแจ้งจาก ก.พ.
ว่าสมควรเพิ่มโทษจึงจะมีคำวินิจฉัยให้เพิ่มโทษผู้อุทธรณ์ได้

- ให้เยียวยาความเสียหายให้ผู้อุทธรณ์ หรือดำเนินการ
อื่นใดเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมให้มีคำวินิจฉัยตามระเบียบที่ ก.พ.ค.
กำหนด

๓) ทำความเห็นแย้งในกรณีที่กรรมการเจ้าของสำนวนผู้ใดมีความเห็นแย้ง ให้ผู้นั้นมีสิทธิทำความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลของตนรวมไว้ในคำวินิจฉัยนั้นได้^{๔๔}

๔) เมื่อได้มีการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้แจ้งผลแห่งคำวินิจฉัยให้คู่กรณีทราบโดยเร็ว โดยให้สำนักงาน ก.พ.จัดให้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ไว้เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าตรวจดู หรือขอสำเนาที่มีการรับรองถูกต้องได้^{๔๕}

ระยะเวลาการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์

กำหนดระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกำหนดให้การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ เว้นแต่มีเหตุขัดข้องที่ทำให้การพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๖๐ วัน และให้บันทึกเหตุขัดข้องให้ปรากฏไว้ด้วย^{๔๖}

การปฏิบัติตามคำวินิจฉัย

เมื่อ ก.พ.ค.พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ก.พ.ค.มีคำวินิจฉัย หากผู้บังคับบัญชาไม่ปฏิบัติถือว่าเป็นการจงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น^{๔๗}

^{๔๔}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๘๗

^{๔๕}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๙๐

^{๔๖}พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๑๑๘ และกฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๙๑

^{๔๗}พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑, มาตรา ๑๑๖ วรรคสาม

การนับระยะเวลา

การนับระยะเวลาในกรณีต่าง ๆ รวมทั้งระยะเวลาอายุความในการใช้สิทธิอุทธรณ์ สำหรับเวลาเริ่มต้นให้นับถัดจากวันแรกแห่งเวลานั้นเป็นวันเริ่มนับระยะเวลา ส่วนเวลาสุดท้าย ถ้าวันสุดท้ายตรงกับวันหยุดราชการ ให้นับวันเริ่มเปิดทำการใหม่เป็นวันสุดท้ายแห่งระยะเวลา^{๔๔}

การยื่นหรือขยายระยะเวลา

ระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในกฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑ เมื่อประธาน ก.พ.ค.เห็นสมควร หรือคู่กรณีมีคำขอ ประธาน ก.พ.ค.มีอำนาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม^{๔๕}

บทสรุป

การดำเนินการขององค์กรจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทางวินัยให้ข้าราชการรักษาหรือยึดถือ ซึ่งมีทั้งข้อบัญญัติให้ถือปฏิบัติและข้อห้ามมิให้กระทำ เพื่อใช้ควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ และมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร แต่ถ้าหากมีผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือข้อที่ต้องปฏิบัติ ก็ถือว่าเป็นผู้กระทำผิดวินัยและจะต้องถูกลงโทษ

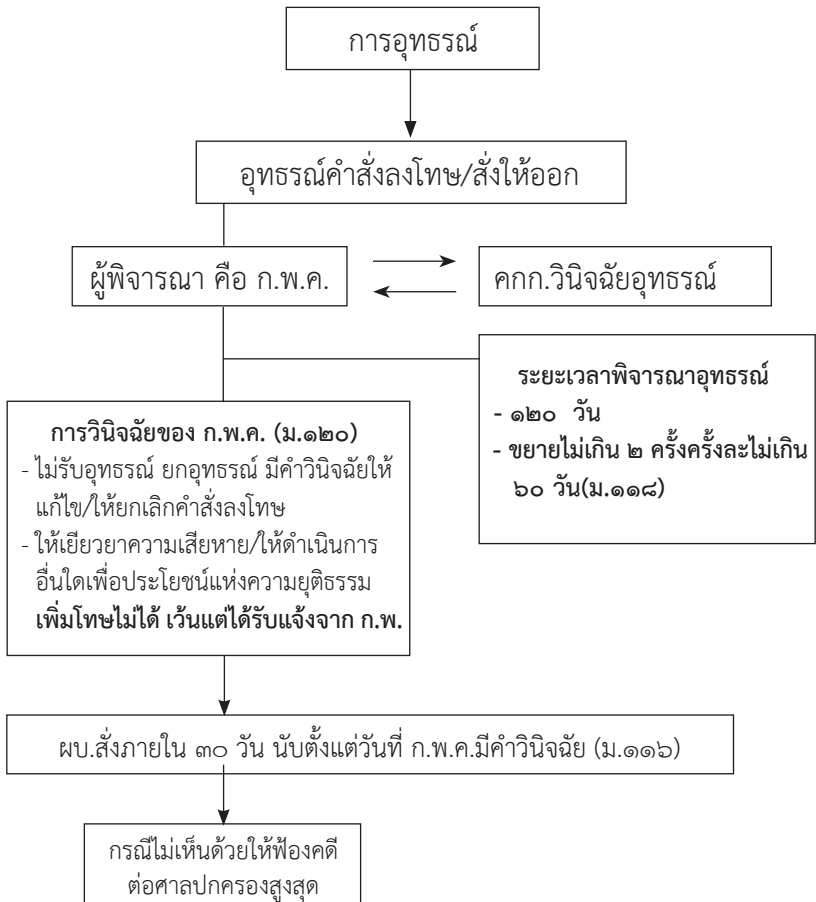
^{๔๔}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๙๕.

^{๔๕}กฎ ก.พ.ค.ว่าด้วยการอุทธรณ์และการวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ.๒๕๕๑, ข้อ ๖.

การอุทธรณ์ถือเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำรงสถานภาพ และความเป็นธรรมแก่ข้าราชการตามระบบคุณธรรม เพื่อให้ข้าราชการ ที่ถูกลงโทษทางวินัยมีช่องทางแสวงหาความยุติธรรมตามกระบวนการ ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นการถ่วงดุลอำนาจของผู้บังคับบัญชาและองค์การ การบริหารงานบุคคลในการใช้ดุลพินิจลงโทษข้าราชการ

กระบวนการอุทธรณ์และพิจารณาอุทธรณ์

บรรณานุกรม

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์. (๒๕๔๐). กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง.

กรุงเทพฯ : จีรวัดการพิมพ์.

สำนักงาน ก.พ.(๒๕๕๔). รายงานการติดตามการปฏิบัติตามคำวินิจฉัย

อุทธรณ์และคำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค. กรุงเทพฯ :

สำนักงาน ก.พ.

สำนักงานพิทักษ์ระบบคุณธรรม. (๒๕๕๑). คู่มือการพิจารณาอุทธรณ์

และร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ.๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ.๒๕๓๕. กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารกลาง สำนักงาน ก.พ.

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการบริหาร

นายทรงชนะ วิชัยธนพัฒน์

ผู้อำนวยการสถาบันดำรงราชานุภาพ

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

นายสงวน ธีระกุล

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายบำรุง รื่นบรรเทิง

ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้

กองบรรณาธิการ

นางวันเพ็ญ ทรงวิวัฒน์

นางณิรมล เกิดแก้ว

นางกาญจนา แจ่มมินทร์

น.ส.สุพัตรา บุญถึง

ศิลปกรรม/จัดทำรูปเล่ม

นางสาวอัจฉา เตชะพันธุ์

ส่วนพัฒนาและบริหารจัดการความรู้ สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โทร. ๐-๒๒๒๑-๕๙๕๘, ๕๐๕๕๖ (สื่อสาร สป.มท.)

“บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในเอกสารความรู้ สตรี.
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
สถาบันดำรงราชานุภาพและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย”

พิมพ์ที่ บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด 70 ถ.ราชบพิตร แขวงวัดราชบพิตร เขตพระนคร กทม. 10200
โทร. 0-2222-5555, 0-221-9781 โทรสาร 0-2221-6433 นายยอดยิ่ง โสภณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2555
E-mail Address : borpitt@hotmail.co.th

ค่านิยมสร้างสรรค์
ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
“...วิสัยทัศน์ดี มีคุณธรรม น้อมนำความพอเพียง”

สถาบันดำรงราชานุภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๒๑๕๙๕๔ <http://www.stabundamrong.go.th>